

právní filosofie jako kulturní filosofie práva. Dílo skládá se v podstatě ze dvou částí: z obecné a zvláštní.

V obecné části v kapitole, pojednávající o směrech v právní filosofii, podrobuje výstižné kritice přirozenoprávní učení, ukazuje, že to nebyla historická škola, jež zasadila učení přirozenoprávnímu rozhodující ránu, nýbrž Kritická filosofie, nikoliv Savigny, nýbrž Kant. Dále kriticky seznamuje nás s historickou školou samou, s hlavními rysy učení Hegelova, Marxova a Engelsova, přechází pak k juristickému pozitivismu, k Iheringovi a konečně ke Stammlerovi. Pojednává stručně o nejnovějších směrech právní filosofie, dotýká se též čisté nauky právní, nejsou však zcela jí práv.

Právo jest podle Radbrucha to, co podle svého smyslu jest určeno k tomu, aby sloužilo právní ideí. Právní ideu nachází ve spravedlnosti podílné a podstatu této spravedlnosti vidí v rovnosti, v rovném nakládání rovných a v nerovném nakládání nerovných lidí a poměrů. Z ideje spravedlnosti nelze však získati vůdčí myšlenku, jež by vyčerpávajícím způsobem umožnila vyvození právního obsahu. Neboť spravedlnost neříká ničeho o hledisku, pod nímž můžeme jedny označiti za rovné, druhé za nerovné a neurčuje též způsobu nakládání s nimi. Obě otázky mohou býti zodpovězeny toliko z účelu práva. A tak druhou součást ideje právní vidí Radbruch v účelnosti. Tuto otázku po účelu a účelnosti lze však zodpověděti toliko relativisticky, systematickým vyvozením rozmanitých pojetí práva, státu, stran. Na druhé straně však právo jako řád pro spolužití nemůže býti dáno všanc různosti mínění jednotlivců, nýbrž musí býti řádem nade všemi. A tak setkáváme se s třetí součástí právní ideje, jistotou právní. Právní jistota vyžaduje pozitivnosti práva: »wenn nicht festgestellt werden kann, was gerecht ist, so muss festgesetzt werden, was rechtens sein soll und zwar von einer Stelle, die, was sie festgesetzt, auch durchzusetzen in der Lage ist«. Radbruch dospívá pak k závěru, že pozitivnost práva stává se přímo předpokladem jeho správnosti. Tyto tři součástky právní ideje se navzájem vyžadují, ale současně si odporují. Jednotlivá historická údobí zdůrazňují tu tuto, tu onu součást právní ideje. — V obecné části probírá ještě poměr práva k morálce a otázku platnosti práva, kde přes to, že na některých místech výklady jeho prozrazují, že vývoj normologické školy nebyl jím sledován s dostatečným zájmem a porozuměním, otázka filosofického učení o platnosti práva zcela upoutá. V kapitole o logice právní vědy pojednává o interpretaci, stavě proti sobě interpretaci filologickou a juristickou. Nerozlišuje však dostatečně interpretaci a aplikaci, ba lze říci, že pod interpretací rozumí i aplikaci jako tvoření práva, což je ovšem nepřipustné. Přesto však může zde i praktický právník čerpati cenná poučení, tak na př. nepřímo si zjedná správnou představu o dosahu chybě normovaného § 6 obč. zák.

Ze zvláštní části vyzvedám jen pojednání o osobě, vlastnictví, smlouvě, o dědickém právu a o trestním právu.

Ačkoli s některými vývody Radbruchovými, tak na př. s jeho pojmovým vymezením soukromého a veřejného práva, sotva lze souhlasiti, nemůže přece ani jurista v jiném myšlenkovém prostředí vychovaný upříti Radbruchově práci nevšední vědeckou hloubku, bystrost podaných výkladů a mistrné zvládnutí látky.

Dr. Vladimír Kubeš, Brno.

František Teplý: Selské bouře. — Praha. Ministerstvo zemědělství. 1931. s. 374 in-8. Publ. min. zeměděl., 49. Kč 35.—. — Nová publikace neúnavného pracovníka v zemědělských dějinách českých, archiváře Teplého, přináší velice bohatý materiál k selským bouřím. Třebas jde o bouře sedláků v jižních Čechách a časově jsou zprávy omezeny na 17.—18. století, přece — jako vždy u Teplého — ve volné vyprávěcí formě je ukryto mnoho důležitých postřehů, jež právě dosvědčují, že Teplý je jeden z nejlepších znalců našich agrárních dějin.

Tak vzpomínám jen několika málo příkladů z mnohých: Teplý velmi vhodně rekonstruuje chudobu selského lidu podle pozůstalostních inventářů a tím vlastně zužitkovává metodu i jinde osvědčenou pro poměry agrární. Pokleslost selského hospodářství dovedně líčí podle zpráv úředních komisí, nemluvě ani o cenných zprávách pro právo české (výměnek, svobodníci, katastry a p.). Logickému uspořádání, jak jsme mu zvyklí ve vědeckých pracích, nepochybně brání vypravovací způsob, jak látku Teplý podává. Ale toto zpracování jistě bude vítáno těm, kdož mají zálibu v selských dějinách, a ani obsahu Teplého díla neškodí, protože je doprovázeno obšírným rejstříkem jmenným i věcným. Ča.

Z publikací Státního úřadu statistického. Československá statistika (Pramenné dílo Stát. úřadu statistického republiky Československé) vychází v 16ti řadách, z nichž obsahují: řada I. údaje o volbách, II. o školství, III. o zahraničním obchodě, IV. o soudní statistice, V. o trestní statistice, VI. o sčítání lidu, VII. o veřejných financích, VIII. o statistice lesů, IX. o peněžnictví, X. o družstvech neúvěrných, XI. o statistice sociální, XII. o zemědělství, XIII. o statistice domů a bytů, XIV. o pohybu obyvatelstva, XV. o průmyslu, XVI. o sčítání zemědělských závodů.

V novější době vyšly v této sbírce následující publikace: Sv. 76. — Statistika elektráren v ČSR. za leta 1913 a 1919 až 1928. V části textové je stať o metodě šetření a zpracování dat (doplňena vzory dotazníků) a z největší části rozbor výsledných dat s velikým počtem menších tabulek a různých druhů přehledných diagramů. Část tuto napsal Dr. K. Malík. Část tabulková, čítající 110 stran, dělí se na dva díly: A) Všeobecná data, B) Podrobnější data o geografickém rozložení elektráren.

Svazek 77. Pohyb obyvatelstva v Československé republice v letech 1925—1927. Obsahuje v textovém úvodu vzorce sčítacích lístků, instrukce pro matriční úřady atd. a v tabulkové části výsledky definitivního zpracování statistik o přirozené změně obyvatelstva (sňatky, narození, zemřelí, legitimace nemanž. dětí, manželství soudně rozvedená, rozloučená a prohlášená za neplatná) v číslech absolutních a v přehledu i v číslech relativních. Otázky tyto jsou zpracovány z různých hledisek a kombinovány s pohlavím, věkem, povoláním, bydlištěm a pod. Dílo velmi obsáhlé a podrobné má 721 stranu.

Sv. 80. Majetek zjištěný v zemi České při uložení dávky z majetku r. 1919. Přináší jen tabulkovou část o zemi České (majetek 1. března 1914 a 1. ledna 1919 podle berních správ, majetek čl. příslušníků v téže době podle berních správ a podle tříd povolání v číslech absolutních i poměrných), textová část bude připojena k příštímú svazku, který přinese statistiku majetku v ostatních zemích.

Sv. 81. Osev a sklizeň zemědělských plodin a ovocnictví v roce 1929 s dodatkem o včelařství v roce 1929 v republice Československé. Kniha obsahuje v části textové metodu zjišťování a způsob publikace dat osevu a sklizně zemědělských plodin v r. 1929 a pojednání o povětrnostních poměrech v rep. Československé ve vegetačním roce 1928/1929 značně podrobně dle jednotlivých měsíců zpracované Drem V. Hlaváčem. Text posledně jmenovaného pojednání je doplněn větším počtem jednobarevných kartogramů průměrných teplot, celkového množství srážek v mm, průměrné oblačnosti a pod., opět podle jednotlivých měsíců. V části tabulkové jsou otištěny výsledky statistického šetření, týkajícího se osevu a sklizně zemědělských plodin podle přirozených zemědělských krajín a výrobních oblastí a osevu a sklizně hlavních zemědělských plodin podle okresů, jakož i data o chmelařství, vinařství, pěstování tabáku a ovocnictví podle přirozených zemědělských krajín i okresů. V dodatku data o včelařství